

Łańcut domem dla powstańców listopadowych

W nocy z 29 na 30 listopada 1830 roku wybuchło polskie powstanie narodowe przeciwko Rosji, które swoim zasięgiem objęło Królestwo Polskie, Litwę, Żmudź oraz Wołyń.

Po jego klęsce powstańcy nie mogąc powrócić w swoje rodzinne strony znaleźli nowy dom w Galicji, masowo przekraczając granicę zaboru. Wpłynęło to istotnie na umocnienie świadomości narodowej wśród miejscowej ludności. Niektórzy z nich związali swoje dalsze życie i losy z Łańcutem.

Jednym z nich był Piotr Żardecki (1803-1881) podoficer 4 pułku ułanów wojsk polskich generała Józefa Dwernickiego, który walczył w bitwie pod Stoczekiem i Boremlem a po upadku powstania 27 IV 1831 roku wraz z całym korpusem przedostał się do Galicji. Był aktywnym członkiem Stowarzyszenia Ludu Polskiego, a po wykryciu spisku w 1839 przez wiele lat więziony w twierdzy we Lwowie.

Inna z mogił na łańcuckim cmentarzu upamiętnia powstańca Franciszka Peszko (1805-1883), jedyne łańcucianina wymienionego w publikacji Cmentarzyska, Groby Naszych Bohaterów 1794-1864.

Nieopodal pomnika łańcuckich księży znajduje się mogiła Jana Nepomucena Deszkiewiczza Kundzicza (1796-1869) powstańca z Litwy, który przeżył rzeź Oszmiany- miasteczka, które w 1795 roku znalazło się pod zaborem rosyjskim. Około 1830 roku pełnił funkcję miejscowego proboszcza i dziekana.

15 kwietnia 1831 wojska rosyjskie spaliły Oszmianę i dokonały rzezi na jego mieszkańcach, podczas której zamordowano 500 osób- kobiety, dzieci i jednego z kapłanów. Po zakończeniu walk powstańczych Jan Nepomucen Deszkiewicz Kundzicz przedostał się do Galicji gdzie szukał schronienia przed represjami, jako osoba świecka osiadł w Łańcutu i został zatrudniony w 1833 roku przez Alfreda Potockiego I ordynata na stanowisku bibliotekarza oraz nauczyciela języka polskiego

z zamkowych dzieci.

Brał udział w życiu towarzyskim zamku, zajmował się działalnością społeczno-oświatową w Łańcutu, gdzie rozpoczął ożywioną działalność pisarską, zwłaszcza w dziedzinie gramatyki polskiej, która stała się jego pasją, wiele na jej temat publikował: Rozprawy o języku polskim i jego gramatykach Lwów 1843, Gramatyka Języka Polskiego Rzeszów 1846.

Stanisław Janik (1799/1800?) podoficer artylerii, do służby wojskowej wstąpił w 1819 i został kanonierem klasy II w kampanii 3 artylerii lekkiej pieszej. Pełniąc służbę awansował na kanoniera klasy I, bombardiera i podoficera klasy IV. Walczył w bitwie pod Grochowem, Wawrem, Dębem Wielkim, Kuflewem i Mińskiem Mazowieckim. Za spektakularną operację odwrotową sił polskich w wojnie polsko - ruskiej 1830-1831 został uhonorowany dyplomem za zasługi dla ojczyzny przyznany przez połączonych Izb Senatorskiej i Poselskiej oraz awansował na podoficera klasy III, otrzymując Srebrny Krzyż Virtuti Militari.

Bożena Lauzer

Jeden z pomników na łańcuckim cmentarzu. Archiwum MZŁ, fot. Maryna Szewczuk

Strzyżowska „Solidarność” dla Niepodległej

Wystawa „Błogosławiony ksiądz Jerzy Popiełuszko – Sługa Boży, Patriota, Męczennik 1947-1984” to kolejny projekt zorganizowany w Strzyżowie na 100-lecie odzyskania niepodległości, przez NSZZ „Solidarność” Region Rzeszowski i Oddział w Strzyżowie. 16 października br w Miejskiej Bibliotece Publicznej Gminy i Miasta im Juliana Przybosa w Strzyżowie otwarcia wystawy dokonała szefowa strzyżowskiej Solidarności Anna Dziadek oraz dr biblioteki Marta Utnicka. Gościem wystawy był Zbigniew Branach autor wielu publikacji, esejów i książek poświęconych czasom PRL. Głównym tematem wykładu Zbyszka były kulisy prześladowań i męczeńskiej śmierci ks. Jerzego Popiełuszki. Życie i heroiczna postawa księdza przywołały wiele osobistych wspomnień. Maria Pyra działacz opozycji antykomuni-

stycznej członek NSZZ „Solidarność” zdał przejmującą relację z pogrzebu księdza Jerzego Popiełuszki, w którym uczestniczył. Padało również wiele pytań do Zbigniewa Branacha: Maria Adamska z Terenowej Sekcji Emerytów i Rencistów NSZZ „Solidarność” w Strzyżowie:

“Czy winni zbrodni na księdzu Jerzym zostali osądzeni i ukarani?!”. Szczególnie ważne były pytania ze strony licznie zgromadzonej młodzieży z Miejskiego Zespołu Szkół w Strzyżowie oraz ich nauczycielki Marzeny Łąckiej, która jako nastolatka uczestniczyła we mszy świętej za ojczyznę na Żoliborzu w Warszawie.

Anna Dziadek
Przewodnicząca Oddziału ZR
NSZZ „Solidarność” w Strzyżowie

16 października to szczególna data wyboru Polaka – Kardynała Karola Wojtyły na Papieża. Na zaproszenie Anny Dziadek Zbigniew Branach wygłosił również prelekcję połączoną z transmisją online „Operacja kryptonim Papież”.

W lekcji o wolności wzięli udział uczniowie Zespołu Szkół Technicznych w Strzyżowie. Dziękujemy dyrekcji i nauczycielom za przyjęcie zaproszenia i udział w projekcie.

Księdzu Biskupowi Janowi Niemcowi
wyraży szczerego współczucia z powodu śmierci śp. Mamy Zofii
w imieniu koleżanek i kolegów
z Regionu Rzeszowskiego NSZZ „Solidarność”
składa Roman Jakim, przewodniczący ZR

